

TYÖELÄMÄ- JA TASA-ARVO- VALIOKUNNAN LAUSUNTO 24/2004 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin jäsenvaltioille annettavasta valtuutuksesta ratifioida Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 185 (merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunnan puhemies on 7 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt valtioneuvoston kirjelmän komission ehdotuksesta neuvoston päätökseksi Euroopan unionin jäsenvaltioille annettavasta valtuutuksesta ratifioida Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleissopimus nro 185 (merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukset) (U 46/2004 vp) käsiteltäväksi suureen valiokuntaan ja samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa suurelle valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Liisa Saastamoinen, työministeriö
- oikeudellinen asiantuntija Veli-Pekka Rautava, ulkoasiainministeriö

- lainsäädäntöneuvos Joni Heliskoski, oikeusministeriö
- lupahallintopäällikkö Anne Aaltonen, sisäasiainministeriö
- ylitarkastaja Ari Raatikainen, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- asiamies Reima Angerman, Suomen Konepäälystöliitto ry
- toiminnanjohtaja Bo Gyllenberg, Suomen Laivanpäälystöliitto ry
- liittosihteeri Pekka Teräväinen, Suomen Merimies-Unioni ry
- työmarkkina-asiamies Kimo Kostiainen, Ålands Redarförening rf.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Rahtialusyhdistys ry
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen Varustamoyhdistys ry.

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus

Komissio on 30 päivänä heinäkuuta 2004 tehnyt ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jonka mukaan jäsenvaltioiden tulee toteuttaa toimen-

piteet, joiden avulla ne voivat jättää yleissopimusta koskevat ratifiointiasiakirjansa samanaisesta ILO:n työtoimiston pääjohtajalle ennen 1 päivää joulukuuta 2005. Jäsenvaltioiden tulee

ennen 1 päivää kesäkuuta 2005 neuvostossa informoida komissiota siitä, milloin ne arvioivat saavansa mainittujen toimenpiteiden edellyttämät parlamentaariset menettelynsä valmiiksi. Tämän perusteella tullaan määrittelemään ratifiointiasiakirjojen yhteinen jättöpäivä ja menettelyä koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää ILO:n merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksia koskevaa yleissopimusta instrumenttina, jonka avulla merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksien oikeaperäisyyttä voidaan merkittävästi parantaa ja samalla säilyttää hei-

dän oikeutensa maissakäyntiin ja kauttakulkuun. Ottaen kuitenkin huomioon seikat, jotka tällä hetkellä estävät yleissopimuksen ratifioinnin Suomessa, ja selvityksen oikeusperustasta Suomi katsoo, ettei komission ehdotusta tulisi nykyisessä velvoittavassa muodossaan hyväksyä. Mikäli komission ehdotus hyväksytään, se tulee hyväksyä muodossa, jossa jäsenvaltioille annetaan riittävästi aikaa tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin uudistuksiin. Komission ehdotuksen suhdetta EU:n tietosuojadirektiiviin tulisi edelleen selvittää. Lisäksi tulisi selvittää ehdotuksen hyväksymisestä aiheutuvia kustannuksia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Komission ehdotuksen mukaan yleissopimus edistää merkittävästi merenkulkualan turvallisuuden parantamista kansainvälisellä tasolla ja merenkulkijoiden ihmisarvoisten elin- ja työolosuhteiden turvaamista, minkä vuoksi sen määräyksiä olisi suotavaa ryhtyä soveltamaan mahdollisimman pian. Yleissopimusta koskeviin neuvotteluihin osallistuneet jäsenvaltiot ovat äänestäneet yleissopimuksen hyväksymisen puolesta, ja komissio katsoo, että on syytä osoittaa toimenpiteillä selkeästi myös muille valtioille, että yhteisö pitää tätä yleissopimusta tärkeänä.

Valiokunta yhtyy komission näkemykseen yleissopimuksen tärkeydestä ja kannattaa komission pyrkimystä viestittää näkemyksestä selkeästi myös muille valtioille.

Valtioneuvoston kannan mukaan komission ehdotusta neuvoston päätökseksi ei tulisi nykyisessä velvoittavassa muodossaan hyväksyä. Mikäli komission ehdotus hyväksytään, se tulee hyväksyä muodossa, jossa jäsenvaltioille annetaan riittävästi aikaa tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin uudistuksiin.

Valiokunta on käsitellyt yleissopimuksen hyväksymiseen liittyviä kysymyksiä hallituksen esityksestä (HE 196/2004 vp) antamassaan mie-

tinnössä (TyVM 17/2004 vp). Valiokunta viittaa mietinnössä esittämiinsä kannanottoihin ja toteaa, että Suomella on lainsäädännöllisiä ja käytännöllisiä esteitä, joiden johdosta sopimuksen ratifioiminen vuoden 2005 joulukuuhun mennessä on ongelmallista.

Ongelmia liittyy muun muassa siihen, että yleissopimuksen mukaiseen merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukseen tuleva biometrinen tunniste poikkeaa toteutukseltaan EU-passeihin kaavailuista biometrisista tunnisteista. Merenkulkijoiden henkilöllisyystodistukseen sisältyvä biometrinen tunniste perustuu numeroina kaksiulotteiseen viivakoodiin tallennettuun sormenjälkeen, ja sen kehittäminen on tapahtunut yhteistyössä Kansainvälisen standardisoinnin keskusjärjestön (ISO) ja Kansainvälisen siviililmailujärjestön (ICAO) kanssa. Yleissopimuksen mukaisen tekniikan valintaan on vaikuttanut pyrkimys täyttää tarvittavat turvallisuusvaatimukset mahdollisimman kohtuullisin kustannuksin.

EU-kansalaisten passeihin on suunniteltu kasvokuvan ja sormenjäljen sisältäviä siruun tallennettuja biometrisia tunnisteita. Käytettävyyden ja kustannusten kannalta tarkoituksenmukaista olisi, että passeissa ja merenkulkijoiden henkilöllisyystodistuksissa käytettäisiin sormenjäl-

kien tallentamisen osalta samaa tekniikkaa. Valiokunta pitää tärkeänä, että passeja koskevassa päätöksenteossa Euroopan unionissa otetaan huomioon yleissopimuksen vaatimukset ja pyritään käytettävien tekniikkojen parempaan yhteensovittamiseen.

Saadun selvityksen mukaan komission ehdotusta on käsitelty neuvoston viisumityöryhmässä 12.10.2004. Tässä käsittelyssä komission ehdotuksen mukainen valtuutus yleissopimuksen ratifioimiseen on saanut laajaa kannatusta, mutta monet delegaatiot ovat suhtautuneet kielteisesti vaatimukseen sopimuksen yhtäaikaista ratifioinnista kaikissa jäsenmaissa. Tästä syystä puheenjohtajamaa on esittänyt 2 artiklan poistamista, mikä merkitsisi, että kukin jäsen-

maa voisi toteuttaa ratifioinnin haluamassaan aikataulussa. Valiokunnan mielestä Suomi voisi kannattaa näin muutettua komission ehdotusta. Valiokunta korostaa kuitenkin pitävänsä tärkeänä, että hallitus ryhtyy välittömästi toimenpiteisiin lainsäädännöllisten ja käytännöllisten esteiden poistamiseksi, niin että yleissopimus voidaan ratifioida mahdollisimman pian.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ilmoittaa,

että valiokunta yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan edellä mainituin huomautuksin.

Helsingissä 9 päivänä joulukuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jukka Gustafsson /sd
vpj. Anne Holmlund /kok
jäs. Tarja Cronberg /vihr
Sari Essayah /kd
Susanna Haapoja /kesk
Anneli Kiljunen /sd
Esa Lahtela /sd
Riikka Moilanen-Savolainen /kesk

Terhi Peltokorpi /kesk
Leena Rauhala /kd
Paula Risikko /kok
Jukka Roos /sd
Tero Rönni /sd
Kimmo Tiilikainen /kesk
vjäs. Tatja Karvonen /kesk
Matti Kauppila /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.